

Wskaźniki zielonej gospodarki na poziomie lokalnym

Dr Joanna Godlewska
Politechnika Białostocka, Wydział Zarządzania

KONFERENCJA NAUKOWA ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ W POLITYCE SPÓJNOŚCI W LATACH 2014-2020. ISTOTA, ZNACZENIE ORAZ ZAKRES MONITOROWANIA, AUGUSTÓW 3-4 WRZEŚNIA 2015

Plan referatu

1. Definicja zielonej gospodarki i jej związku z innymi pojęciami
2. Wskaźniki zielonej gospodarki – przegląd dokonań międzynarodowych
3. Kluczowe obszary zielonej gospodarki
4. Przykłady wskaźników zielonej gospodarki na szczeblu lokalnym
5. Wnioski

Przesłanki koncepcji zielonej gospodarki

- ogólnoświatowy kryzys ekonomiczny
- kryzys ekologiczny
- potrzeba reform strukturalnych w gospodarce

Najważniejsze dokumenty międzynarodowe

1. *Agenda 21*, UNCED, Rio de Janeiro (1992)
2. *A Green New Deal*, New Economic Foundation (2008)
3. *Global Green New Deal*, UNEP (2009)
4. *Declaration on Green Growth*, OECD (2009)
5. *Europe 2020. A European Strategy for Smart, Sustainable and Inclusive Growth*, EC (2010)
6. *Towards Green Growth*, OECD (2011)
7. *Green Growth Strategy*, OECD (2011)
8. *The Future We Want*, UNCSD, Rio de Janeiro (2012)
9. *Inclusive Green Growth. Pathway to Sustainable Development*, The World Bank (2012)

Definicja *zielonej gospodarki*

Taka gospodarka, która wpływa na wzrost dobrobytu ludzi i równości społecznej, jednocześnie zmniejszając zagrożenia środowiskowe i niedobór zasobów naturalnych. (UNEP 2011)

Definicje zielonej gospodarki zawierają **elementy wspólne**, takie jak: oszczędzanie zasobów naturalnych, redukcja emisji gazów cieplarnianych i innych zanieczyszczeń, ochrona bioróżnorodności, jakość życia, dobrostan ludzi i sprawiedliwość społeczna. (Ryszawska, 2013)

Relacje pomiędzy *zieloną gospodarką*, *zielonym wzrostem* i *gospodarką niskoemisyjną*

1. Brak wyraźnych różnic pomiędzy zieloną gospodarką, zielonym wzrostem i gospodarką niskoemisyjną – pojęcia te używane są niemal zamiennie.
2. Wyraźne nakładanie się dwóch koncepcji: zielonej gospodarki i zielonego wzrostu, natomiast gospodarka niskoemisyjna traktowana jest jako ich podzbiór.
3. Zielony wzrost jest działaniem oddolnym (*bottom-up*) i dotyczy zazieleniania produktów, procesów, usług, technologii i łańcuchów dostaw, a zielona gospodarka jest działaniem odgórnym (*top-down*), które obejmuje tworzenie strategii i makroekonomicznych polityk.

Zielona gospodarka a rozwój zrównoważony

W kontekście rozwoju zrównoważonego i likwidacji ubóstwa, zielona gospodarka jest jednym z ważnych **narzędzi osiągnięcia rozwoju zrównoważonego**, dostarcza rozwiązań do tworzenia polityki, ale nie powinna być traktowana jako zestaw sztywnych zasad. (Allen, Clouth, 2012)

Zielony rozwój gospodarki jest to taki kierunek rozwoju społeczno-gospodarczego, który w bardziej **efektywny** sposób umożliwia realizację **celów rozwoju zrównoważonego**. (UNEP 2011)

Rozwój zrównoważony (trwały) stanowi **teoretyczną koncepcję makroekonomiczną**, którą uwzględnia się w programach rozwoju społeczno-gospodarczego na szczeblu państwa i organizacji międzynarodowych. Ostatnio jej idee i pewne elementy praktyczne wdraża się także na szczeblu przedsiębiorstwa. Z kolei, pojęcie „**zielonej gospodarki**” jest zgodne z zasadami rozwoju trwałego i wydaje się, że jest bardziej jednoznacznym elementem polityki gospodarczej, zwłaszcza w odniesieniu do energetyki i przemysłu. Ma więc charakter **bardziej praktyczny i stosowany** (Górka, Łuszczak 2014)

Zasady zielonej gospodarki

(Rio+20)

1. Jest ona środkiem do osiągnięcia zrównoważonego rozwoju
2. Tworzy zielone miejsca pracy i zapewnia odpowiednie warunki pracy
3. Cechuje się efektywnością energetyczną i zasobową
4. Respektuje ekologiczne granice planety
5. Wykorzystuje zintegrowane podejście w podejmowaniu decyzji
6. Cechuje się sprawiedliwością międzyregionalną i międzypokoleniową
7. Chroni bioróżnorodność i ekosystemy
8. Redukuje biedę oraz zapewnia dobrobyt, źródła utrzymania i ochroną socjalną
9. Promuje demokratyczny, partycypacyjny i przejrzysty sposób rządzenia
10. Internalizuje koszty zewnętrzne

Doświadczenia organizacji międzynarodowych w budowie wskaźników zielonej gospodarki na szczeblu globalnym i krajowym

1. Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) - *Towards Green Growth: Monitoring Progress. OECD Indicators* (2011)
2. Europejska Agencja Środowiska (EEA) - *Environmental Indicator Report* (2012)
3. Program Środowiskowy Narodów Zjednoczonych (UNEP) - *Measuring Progress towards a Green Economy* (2012)
4. Global Green Growth Institute (GGGI), Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD), Program Środowiskowy Narodów Zjednoczonych (UNEP) i Bank Światowy - *Moving towards a Common Approach on Green Growth Indicator* (2013)

Kluczowe obszary zielonej gospodarki (UNEP 2009)

- wykorzystanie odnawialnych źródeł energii
- wzrost efektywności energetycznej budynków
- transport zrównoważony
- infrastruktura ekologiczna obejmująca wody słodkowodne, lasy, powierzchnię ziemi i rafy koralowe
- rolnictwo zrównoważone i produkcja ekologiczna

Wskaźniki zielonej gospodarki muszą być:

- naukowo uzasadnione i wiarygodne
- proste w konstrukcji i łatwe w interpretacji
- o odpowiedniej czułości
- zdolne do ukazywania trendów rozwojowych
- łatwo dostępne przy rozsądnej relacji korzyści do kosztów
- właściwie udokumentowane
- uaktualniane regularnie zgodnie z wiarygodnymi procedurami
- weryfikowane i doskonalone wraz z postępem rozumienia zielonej gospodarki
- umożliwiające porównania jednostek w czasie i przestrzeni

Przykłady wskaźników zielonej gospodarki na szczeblu lokalnym

Kluczowy obszar zielonej gospodarki	Wskaźnik	Dostępność danych w BDL
energia odnawialna	<ul style="list-style-type: none"> Energia ze źródeł odnawialnych w końcowym zużyciu energii brutto Biopaliwa w zużyciu paliw w transporcie Samowystarczalność energetyczna Nakłady na środki trwałe w zakresie niekonwencjonalnych źródeł energii 	nie nie nie nie
efektywność energetyczna w budynkach	-	-
transport zrównoważony	<ul style="list-style-type: none"> Przewozy intermodalne ładunków transportem kolejowym normalnotorowym Emisja zanieczyszczeń powietrza przez środki transportu Średnia emisja CO₂ na kilometr z nowych samochodów 	nie nie nie
infrastruktura ekologiczna	<ul style="list-style-type: none"> Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków 	tak
rolnictwo zrównoważone i ekologiczna produkcja	<ul style="list-style-type: none"> Powierzchnia gospodarstw ekologicznych 	tak

Finansowanie rozwoju zielonej gospodarki z funduszy europejskich w latach 2014-2020

Fundusze europejskie 2014-2020	Kluczowe obszary zielonej gospodarki				
	I.	II.	III.	IV.	V.
	Energia odnawialna	Wzrost efektywności energetycznej budynków	Zrównoważony transport	Ekologiczna infrastruktura	Zrównoważone rolnictwo i produkcja ekologiczna
Infrastruktura i Środowisko	+	+	+	+	-
Inteligentny Rozwój	+	+	+	+	+
Polska Wschodnia	+	-	+	-	-
Wiedza, Edukacja, Rozwój	-	-	-	-	-
Program Współpracy Europa Środkowa	+	+	+	+	-
INTERREG Europa	+	+	-	+	-

Wnioski

1. Zielona gospodarka w UE jest obecnie traktowana jako priorytet w dokumentach strategicznych, politykach i programach działań. Jest także uznawana za motor rozwoju i element przewagi konkurencyjnej.
2. Zielona gospodarka jako pole badawcze jest przedmiotem zainteresowania na poziomie globalnym i krajowym. Z punktu widzenia praktyki wdrażania, temat ten powinien być rozpoznany dla poziomu lokalnego.
3. Skuteczne wdrażanie zasad zielonej gospodarki i monitorowanie jego przebiegu umożliwiają wskaźniki szczegółowe.
4. Brak jest opracowanego zestawu wskaźników zielonej gospodarki dla poziomu lokalnego. Dodatkowo, w opracowaniach naukowych i dokumentach strategicznych istnieje duża dowolność w interpretacji zagadnień związanych z zieloną gospodarką. Nie ułatwia to wdrażania tej koncepcji na poziomie lokalnym. Dlatego badania nad teorią i praktyką realizacji zielonej gospodarki w samorządach lokalnych są pilnie potrzebne.
5. Zachętą do zainteresowania samorządów lokalnych tematem zielonej gospodarki mogą być nowe możliwości finansowania ze źródeł unijnych w latach 2014-2020.

Kontakt

Joanna Godlewska

e-mail: j.godlewska@pb.edu.pl

Politechnika Białostocka

Wydział Zarządzania

ul. O. St. Tarasiuka 2

16-001 Kleosin